

Pensament sociològic contemporani

Codi: 101127
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Maria del Mar Grieria Llonch

Correu electrònic: MariaDelMar.Grieria@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Miquel Fernández González

Prerequisits

És recomanable haver superat l'assignatura de "Fonaments de Sociologia" de primer curs. En aquest sentit, es donarà per descomptat el coneixement dels autors clàssics de la sociologia.

Objectius

La teoria sociològica ha de contribuir significativament a perfilar el mapa conceptual bàsic de l'alumnat i ha d'oferir eines que permetin analitzar la realitat de forma crítica i rigorosa. Amb aquest objectiu, les assignatures de teoria del grau s'articulen a partir de dos criteris pedagògics diferents: per una banda, en aquesta assignatura s'expliquen les teories seguint una certa seqüència històrica i contextualitzant els principals debats de la sociologia en la seva època. Per altra banda, en les assignatures posteriors ('Teoria Sociològica Micro' i 'Teoria sociològica Macro') es dedica una atenció sistemàtica i més focalitzada a alguns dels temes centrals de la teoria sociològica actual.

En aquesta assignatura s'estudiaran les aportacions més significatives al pensament sociològic contemporani posant-les en relació amb el seu context social i històric. El fil conductor del curs serà la presentació dels corrents teòrics més rellevants del segle XX com el funcionalisme, l'estructuralisme, l'interaccionisme simbòlic, la fenomenologia, l'etnometodologia, el neomarxisme, el postmodernisme o la sociologia analítica entre d'altres. Per tal de transmetre la complexitat del Pensament Sociològic Contemporani el curs combinarà l'explicació de les teories, amb el retrat del clima històric-intel·lectual de l'època i les notes biogràfiques sobre els autors. Alhora, aquesta informació es posarà en relació amb l'actual moment històric a partir de les pràctiques del curs. La voluntat és discutir la vigència del pensament sociològic del segle XX en els nostres dies, i alhora dotar de profunditat teòrica la mirada sobre el present. D'aquesta manera, per tant, l'objectiu de l'assignatura és que l'alumnat adquireixi la capacitat per situar, comprendre i relacionar les aportacions teòriques principals del pensament sociològic contemporani, i ho faci amb rigor, reflexivitat i perspectiva crítica.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Comparar els enfocaments teòrics sobre els fenòmens macrosociològics i microsociològics.
3. Definir els principals conceptes microsociològics i macrosociològics.
4. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
7. Distingir els fenòmens socials subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.
8. Expressar els debats sobre aquests enfocaments en diversos moments.
9. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
10. Reconèixer les implicacions sociològiques de diversos debats intel·lectuals (sobre el subjecte, l'acció, l'ordre social, el llenguatge, etc.).
11. Reordenar les diferents accepcions dels problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte.
12. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
13. Utilitzar els enfocaments de la sociologia per observar l'efecte d'aquestes polítiques o el desenllaç d'aquests conflictes.

Continguts

0. Introducció al Pensament Sociològic Contemporani.

- 0.1. Teoritzar al segle XX: implicacions històriques, ètiques i polítiques
- 0.2. Clàssics i contemporanis: similituds i diferències

1. El funcionalisme

- 1.1. Parsons: de la teoria de l'acció a la teoria de sistemes.
- 1.2. Merton: el paradigma de l'anàlisi funcional.
- 1.3. La crisi del funcionalisme i les seves causes.

2. Les teories hermenèutiques i comprensives

2.1.L'interaccionisme simbòlic: Mead, Blumer i Goffman.

2.2.La socio-fenomenologia: Schütz, Berger i Luckmann.

2.3.L'etnometodologia: Garfinkel.

3. El neomarxisme, la teoria crítica i la modernitat.

3.1. El marxisme després de Marx: introducció.

3.2. L'Escola de Frankfurt i la "teoria crítica".

3.3. Hannah Arendt i la condició humana

3.3. La teoria de l'acció comunicativa de Habermas.

3.4. El debat modernitat-postmodernitat.

4. Els outsiders i la reflexió sobre el poder: Elias, Mills, Foucault i Bourdieu.

Metodologia

L'assignatura s'articula al voltant de quatre tipus d'activitats:

1. Exposició dels continguts del programa a classe per part del professorat -amb participació i discussió crítica dels estudiants.
2. Pràctiques consistents en seminaris de lectura de textos, visionat i discussió de pel·lícules i exercicis d'aplicació pràctica de la teoria, entre altres activitats.
3. Tutories fora de l'aula.
4. Activitats autònomes per part dels estudiants: lectura de textos, redacció de treballs i exercicis, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions teòriques i seminaris	54	2,16	2, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 13
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	4, 5, 12
Tipus: Autònomes			
Estudi i elaboració de treballs	76	3,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà a partir de dos tipus d'exercicis:

1) Un examen o prova final (que podrà ser no presencial i no memorística i que podrà incloure comentaris de text, qüestions de reflexió, etc.), en la qual els estudiants hauran de demostrar que han entès i assimilat correctament els principals continguts del programa i que són capaços d'argumentar posicions teòriques de forma rigorosa. L'examen tindrà un pes del 60% de la nota final.

2) Els treballs de pràctiques, que convenientment s'especificaran a les sessions pràctiques, i que podran incloure comentaris de text concrets, comentaris de vídeos, o aplicació de teories de casos pràctics. Comptaran com el 40% restant de la nota final.

En relació a l'avaluació, s'han de tenir en compte les següents indicacions:

- La participació i la discussió a la classe podrà ser valorada positivament pel professorat a l'hora d'avaluar i qualificar globalment els estudiants
- Per aprovar l'assignatura serà necessari tenir un 4,75 de nota mínima de cadascuna de les parts per tal que faci mitjana
- En el cas en que el seguiment presencial a les pràctiques i el lliurament dels corresponents treballs no sigui possible, el professorat podrà articular un sistema d'avaluació alternativa d'aquesta part, que sempre inclourà una prova presencial.
- Es considerarà que la persona té un "No Presentat" si no ha fet l'examen.
- Hi haurà avaluació compensatòria de l'examen i també dels treballs en aquells casos en que la nota sigui inferior a 4,75.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	60	5	0,2	2, 3, 7, 10, 13
Treballs de pràctiques	40	5	0,2	1, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13

Bibliografia

Al principi de curs es proporcionarà un llistat de lectures obligatòries a l'alumnat.

1. Manuals i texts de referència bàsics

Alexander, Jeffrey C. (1990). Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial. Barcelona, Gedisa.

Baert, Patrick (2001). La teoría social en el siglo XX. Madrid, Alianza.

Bottomore, Tom y Nisbet, Robert (eds.). (1988). Historia del análisis sociológico. Buenos Aires, Amorrortu.

De Francisco, Andrés (1997). Sociología y cambio social. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony y Turner, Jonathan (eds.). (1990). La teoría social, hoy. Madrid, Alianza.

Giner, Salvador (coord.) (2003). Teoría sociológica moderna. Barcelona, Ariel.

JiménezBlanco, José y Moya, Carlos (eds.). (1978). Teoría sociológica contemporánea. Madrid, Tecnos.

Lamo de Espinosa, E. y Rodríguez Ibáñez, J. E. (1993). Problemas de teoría social contemporánea. Madrid, CIS.

Lizón, Angeles (2007). La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos. Barcelona, Montesinos.

Noguera, José A. (ed.) (2006). Analytical Sociological Theory, monográfico de Papers. Revista de Sociología, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].

Ritzer, George (2000). Teoría sociológica moderna. Madrid, McGraw Hill, 2002.

2. Bibliografia complementària recomanada per temes

Funcionalisme

Davis, Kingsley y Moore, Wilbert E. (1945): "El continuo debate sobre la igualdad. Algunos principios de estratificación" y "Réplica a Tumin", en R. Bendix y S.M. Lipset (eds.), Clase, status y poder. Buenos Aires, Eudema, 1972.

Merton, Robert K. (1949). Teoría y estructura sociales. México, Fondo de Cultura Económica, 1968.

Parsons, Talcott. (1937). La estructura de la acción social. Madrid, Guadarrama, 1968.

Parsons, Talcott. (1951). El sistema social. Madrid, Alianza, 1988.

Parsons, Talcott. (1966). La sociedad: perspectivas evolutivas y comparativas. México, Trillas, 1974.

Parsons, Talcott. (1966). Estructura y proceso en las sociedades modernas. Madrid: Instituto de Estudios Modernos.

Toharia, José Juan (1978): "El funcionalismo normativista: la obra de Talcott Parsons", en J. Jiménez Blanco y C. Moya (eds.), Teoría sociológica contemporánea. Madrid, Tecnos.

Estructuralisme

Lévi-Strauss, Claude. (1949). Las estructuras elementales del parentesco. Barcelona, Paidós, 1991.

Lévi-Strauss, Claude. (1967). Antropología estructural. Barcelona, Paidós, 1987.

Noguera, José Antonio (2003). "El neoestructuralismo sociológico", en Salvador Giner (ed.), Teoría sociológica moderna. Barcelona, Ariel.

Teoria de l'intercanvi

Homans, George C. (1958). "Conducta social como intercambio", Revista Española de

Investigaciones Sociológicas, nº 85 (1999), pp. 297-312.

Homans, George C. (1964). "De retorno al hombre", en A. Ryan (ed.), La filosofía de la explicación social. México, FCE, 1976 (e.o. 1973).

Interaccionisme simbòlic

Blumer, Herbert. (1969). El Interaccionismo Simbólico: Perspectiva y Método. Barcelona, Hora, 1982.

Goffman, Erving. (1959). La presentación de la persona en la vida cotidiana. Buenos Aires, Amorrortu, 1971.

Goffman, Erving. (1961). Internados. Buenos Aires, Amorrortu.

Goffman, Erving. (1963). Estigma. La identidad deteriorada. Buenos Aires, Amorrortu, 1986.

Joas, Hans. (1998). El pragmatismo y la teoría de la sociedad. Madrid, CIS.

Mead, George Herbert. (1934). Espíritu, persona y sociedad. Barcelona, Paidós, 1972.

Nizet, J & Rigaux, N (2006) La Sociología de Erving Goffman. Barcelona : Melusina

Zeitlin, I. (1981). "La sociología de Erving Goffman". Papers. Revista de Sociología, nº 15.

Socio-fenomenologia

Berger, Peter L. y Luckmann, Thomas. (1966). La construcció social de la realitat. Barcelona, Herder, 1988.

Griera, M. i Clot, A. (2013). Peter Berger. La sociologia com a forma de consciència. Barcelona, Col·lecció Vull saber. Editorial UOC.

Luckmann, T (1996) Teoría de la acción social. Barcelona, Paidós.

Schütz, Alfred. (1932). Fenomenología del mundo social. Buenos Aires, Paidós, 1972.

Schütz, Alfred. (1964). Estudios sobre teoría social. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Schütz, Alfred. (1973). El problema de la realidad social. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Etnometodologia

Coulon, Alain (1988). La etnometodología. Madrid, Cátedra, 1988.

Garfinkel, Harold. (1967). Studies in Ethnometodology. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Heritage, John C. (1987): "Etnometodología", en Anthony Giddens y Johathan Turner (eds.), La teoría social hoy. Madrid, Alianza, 1998.

Neomarxisme

Anderson, Perry (1976). Consideraciones sobre el marxismo occidental. Madrid, Siglo XXI, 1979.

Anderson, Perry (1983). Tras las huellas del materialismo histórico. Madrid, Siglo XXI, 1989.

Habermas i teoria crítica

Bernstein, Richard J. (1985). "Introducción" a R. Bernstein, (ed.): Habermas y la Modernidad. Madrid: Cátedra.

Boladeras, Margarita (1996). Comunicación, ética y política: Habermas y sus críticos. Madrid, Tecnos.

Haber, Stephane (1999). Habermas y la sociología. Buenos Aires, Nueva Visión.

Habermas, Jürgen (1981). Teoría de la acción comunicativa (2 vols.). Madrid, Taurus, 1987.

Mardones, José María (1985). Razón comunicativa y teoría crítica. Bilbao, Universidad del País Vasco.

McCarthy, Thomas (1984). La teoría crítica de Jürgen Habermas. Madrid, Tecnos, 1992.

Noguera, José Antonio (1996). "La teoría crítica: de Frankfurt a Habermas", Papers nº 50.

Integració "micro-macro"

Alexander, Jeffrey C.; Giesen, Bernhard; Münch, Richard y Smelser, Neil J. (eds.) (1987). The Micro-Macro Link. Berkeley, University of California Press.

Boudon, R. (1979). La lógica de lo social. Madrid, Rialp, 1981.

Boudon, R. (1984). La place du désordre. Critique des théories du changement social, Paris, P.U.F. (hay traducción inglesa).

Coleman, James (1990). Foundations of Social Theory. Cambridge, The Belknap Press.

De Francisco, Andrés (1997). Sociología y cambio social. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony. (1984). La constitución de la sociedad. Bases para la teoría de la estructuración. Buenos Aires, Amorrortu, 1995.

González, Sandra (2000). "Homo sociologicus. L'acció guiada per normes socials", Revista Catalana de Sociologia, nº 13.

González, Sandra (2004). "¿Sociedades artificiales? Una introducción a la simulación social", Revista Internacional de Sociología, nº 39.

Huber, Joan (1991). Macro-Micro Linkages in Sociology. London, Sage.

Sociologia analítica i mecanismes socials

Barbera, Filippo (2004). Meccanismi sociali. Elementi di sociologia analitica. Bologna, Il Mulino.

Boudon, Raymond (2004). "La sociología que realmente importa", Papers. Revista de Sociologia, nº 72, pp. 215-226.

Coleman, James (1990). Foundations of Social Theory. Cambridge, The Belknap Press.

Elster, Jon (1989). Tuercas y tornillos. Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales. Barcelona, Gedisa, 1991.

Goldthorpe, John H. (2007). De la sociología. Números, narrativas, e integración de la investigación y la teoría. Madrid, CIS, 2010.

Hedström, Peter & Swedberg, Richard (eds.) (1998). Social Mechanisms. An Analytical Approach to Social Theory. Cambridge, Cambridge University Press.

Hedström, Peter (2005). Dissecting the Social. On the Principles of Analytical Sociology. Cambridge, Cambridge University Press.

Hedström, Peter y Bearman, Peter (eds.) (2009). The Oxford Handbook of Analytical Sociology. Oxford, Oxford University Press.

Lizón, Angeles (2007). La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos. Barcelona, Montesinos.

Noguera, José A. (ed.) (2006). Analytical Sociological Theory, monográfico de Papers. Revista de Sociologia, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].

Noguera, José A. (2006). "Why We Need an Analytical Sociological Theory", Papers. Revista de Sociologia, nº 80.

Elster sobre racionalitat, normes socials i emocions

Elster, Jon (1991). El cemento de la sociedad. Barcelona, Gedisa, 1991.

Elster, Jon (1997). "Racionalidad, emociones y normas sociales", en Egonomics. Barcelona, Gedisa.

Elster, Jon (1999). Sobre las pasiones. Emoción, adicción y conducta humana. Barcelona, Paidós, 2001.

Elster, Jon (1999). Alquimias de la mente. Barcelona, Paidós, 2002.